KONKURENTSIAMET

Ausad kaubandustavad toidutarneahelas

PTEKS-i rakendamine, järelevalve ja järgmised sammud

Helena Tipka | ausate kaubandustavade teenusejuht

Riigikogu maaelukomisjon | 26. oktoober 2026

KONKURENTSIAMET

PTEKS seab ostjale selged piirid

Seadus kaitseb põllumajandustoote ja toidu müüjat ostja keelatud tehingu, tingimuse või käitumise eest.

KOHALDUMINE

Ettevõtjatevaheline tehing põllumajandustoote või toiduga. Ost oma tarbeks jääb üldjuhul välja.

16 EBAAUSAT TAVA

9 alati keelatud tava ja 7 tava, mis on lubatud ainult eelneva selge kokkuleppe korral.

PÕHIMÕTE

Ostja ei tohi oma äririske või kulusid ühepoolselt müüja kanda lükata.

Näited, mis turul enim küsimusi tekitavad

MAKSETÄHTAEG	üldjuhul kuni 30 päeva
TINGIMUSTE MUUTMINE	olulisi tingimusi ei muudeta ühepoolselt
TASUD	selge seos tegeliku teenuse või müügiga
SURVE	õiguste kasutamise eest ei tohi järgneda vastumeedet

Nõusolek ei muuda alati keelatud tava lubatavaks.

KONKURENTSIAMET

Järelevalve: turusignaalist kontrollitava tulemuseni

Küsitlus või tunnetus näitab riski, kuid õiguslik hinnang kujuneb dokumentide, selgituste ja tegeliku praktika põhjal.

1 **KUULA**

küsitlused, vihjed, pöördumised, liidud

2 **VALI FOOKUS**

korduvus, süsteemsus, võimalik turumõju

3 **KONTROLLI**

lepingud, praktikad, selgitused, andmed

4 **SEKKU**

praktika muutmine, ettekirjutus või menetluse lõpetamine

5 **ÕPI**

juhised, seire, korduskontroll ja uued prioriteedid

Oluline tasakaal Järelevalve algatamine ei tähenda rikkumise tuvastamist. Samas ei näita rikkumise tuvastamata jäämine, et ennetusel või turusignaalil puudus väärtus.

Hea tulemus võib olla ka läbipaistvam leping, lõpetatud riskantne praktika või selgem turustandard.

KONKURENTSIAMET

Senine praktika: kontrollist õigusselguse ja ennetuseni

Jaekettide menetlused olid üks etapp laiemas töötsüklis, mitte teenuse lõpp-punkt.

MIDA KONTROLLISIME

Lepingutingimuste ja tegelike praktikate selgus, läbipaistvus ja vastavus PTEKS-ile.

MIS MUUTUS

Täpsustusid tasude, teenuste, tasaarvestuse, sortimendi ja tellimuste muutmise kirjeldused ning riskikohad.

MIDA TURULE ANDSIME

Praktilised juhised ja enesekontroll, et ettevõtjad saaksid probleeme ennetada enne menetlust.

Miks menetluse tulemust ei saa mõõta ainult rikkumise või sanktsiooniga?

- **ÕIGUSSELGUS** ettevõtjad teavad paremini, mida lepingus ja praktikas tõendada
- **KÄITUMISE MUUTUS** riskantne tasu või ebaselge tingimus korrastatakse
- **LAIEM MÕJU** üksiku menetluse õppetunnid jõuavad juhiste kaudu kogu turule

KONKURENTSIAMET

Ennetustöö on teenuse keskne suund

Aitame ettevõtjatel riske märgata ja tingimusi korrastada enne, kui probleem vajab järelevalvet.

MEIE EESMÄRK

Kasvatada teadlikkust ja usaldust, et ettevõtjad küsiksid nõu varakult ning hoiaksid ära ebaausad kaubandustavad.

TÖÖRIISTAD ON OLEMAS

Oleme loonud rollipõhise veebilehe, praktilised juhised ja KKK ning enesekontrolli materjalid müüjatele ja ostjatele.

OLEME JÕUDNUD TURUNI

Oleme nõustanud ettevõtjaid, kaasanud erialaliite ning teinud koolitusi ja teavitustööd läbi artiklite ja muude kanalite.

Praegu käimasolev küsitlus aitab ennetustööd täpsemalt suunata

- **TURUPILT** — Millised tavad korduvad ja kus vajavad ettevõtjad rohkem selgitusi?
- **TEENUSE MÕJU** — Kas juhised aitavad tegutseda ja kas ameti poole julgetakse pöörduda?
- **EDASINE FOOKUS** — Vastuste põhjal täpsustame juhiseid, koolituste teemasid ja seire prioriteete.

KONKURENTSIAMET

Lähiaja järelevalveplaan: toorpiima kokkuostu praktikad

Planeeritud järelevalve aitab vaadata sinna, kus turusignaalid ja sektori eripära viitavad suuremale mõjule.

1. ÜLDPIILT	2. LEPINGUD	3. HINNAKUJUNDUS	4. SÜVAANALÜÜS
kokkuostu korraldus tarnijate ring ja ostumahud	**tüüplepingud** erinevad lepingumudelid	**hinna komponendid** muutmise kord ja teavitus	**valitud suhted** konkreetsed tingimused ja praktika

Menetluse lähtekoht

Algatamine on osa plaanilisest riskipõhisest järelevalvest. See ei tähenda, et rikkumine oleks eelnevalt tuvastatud.

Edasine kontroll sõltub kogutud teabest ning selle õiguslikust ja majanduslikust hinnangust.

KONKURENTSIAMET

Teenuse areng: üksikjuhtumist juhitud turumõjuni

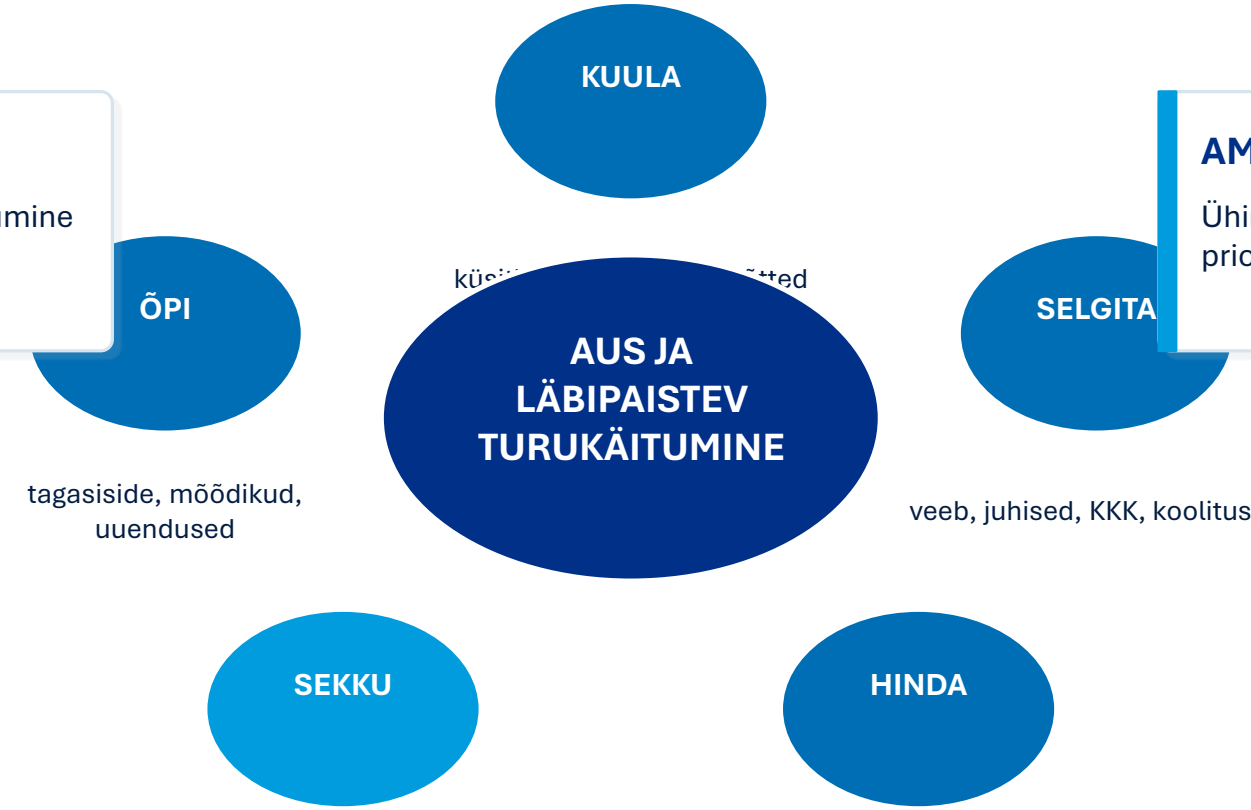
Ausate kaubandustavade teenus ühendab turu kuulamise, selgitamise, hindamise, sekkumise ja õppimise.

KASUTAJA VÄÄRTUS

Varasem selgus, turvalisem pöördumine ja praktilised tööriistad.

AMETI VÕIMEKUS

Ühine suund, standardsem töö, parem prioriseerimine ja õppimine.

Edu ei mõõda ainult tegevuste arv, vaid teadlikkuse, usalduse ja turukäitumise muutus.

KONKURENTSIAMET

Oodatav mõju turule

Eesmärk ei ole teha rohkem menetlusi, vaid vähendada olukordi, kus ebaaus tava saab tekkida või kinnistuda.

MÜÜJA

tunneb õigusi, dokumenteerib ja annab varem märku

OSTJA

kujundab lepingud ja protsessid selgemaks ning kontrollitavaks

ERIALALIIT

koondab korduvad mustrid ja aitab turusignaalil liikuda

suunab ressursi süsteemsetele ja suure mõjuga riskidele

KOMISJONILE KAASA

Õigusselgus + turvaline teavitamine + riskipõhine järelevalve = ausam ja usaldusväärsem toidutarneahel.

Kõige parem tulemus on see, kui probleem väheneb enne, kui sellest saab vaidlus.

KONKURENTSIAMET

Aitäh!